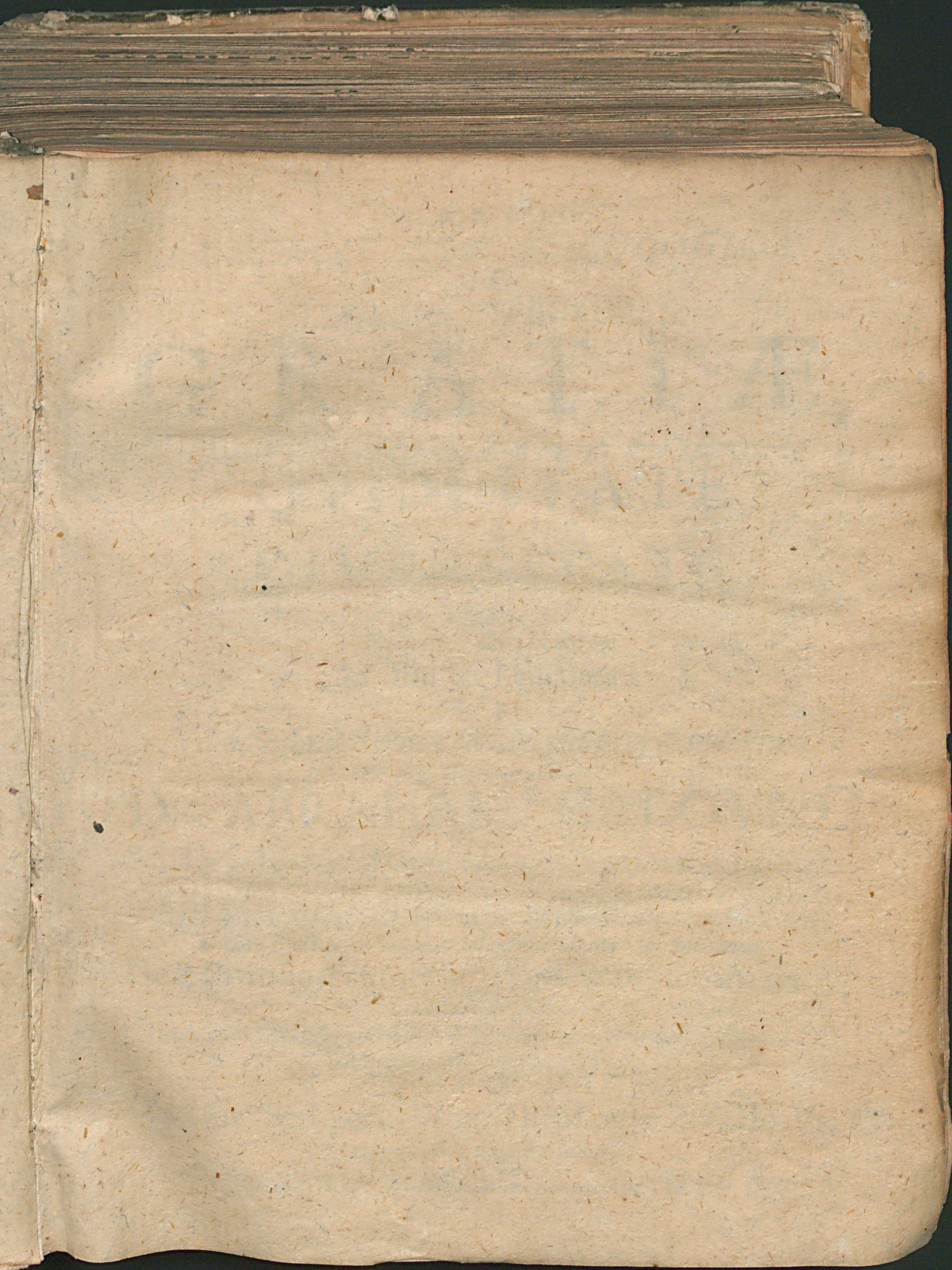

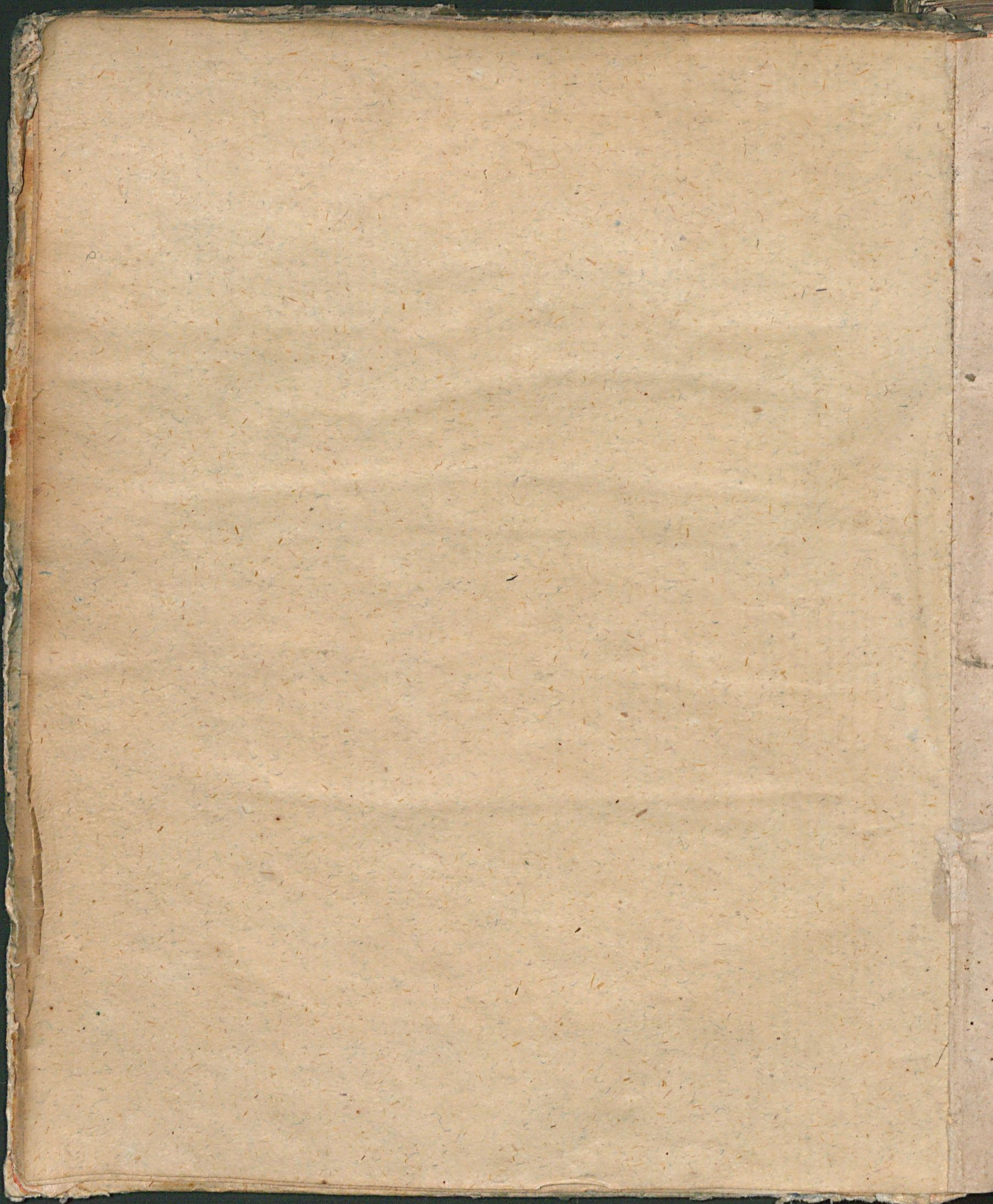

~~GM. 13.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

VI-51.

SIGNAT. MDCCCXIII.

VINDEX VINDI-
CIARVM

DOCTRINÆ ACATHO-
LICÆ,

*Quas contra Libellum Germanicum, sub
titulo,*

Wunderseltzame Albentheur /wel-
che auß der Lutherischen Lehr erfolgen/
evulgavit & disputationi propo-
suit

M. IOANNES GRACZA,
Gymnasij Novifoliensis Director Luthe-
ranus.

Dissertatio VI. & VII.
Adjecta

A. P. MATTHIA FABRO,
SOCIETATIS JESU.

Permissu Superiorum Impressum,

VIENNÆ AUSTRIÆ, Typis Matthæi Rictij,
Typographi Academici, Anno 1649.

VINDEX VINDI

CIARVM

DOCTRINAE ACATHO-

LICAE

Sum contra Epistolam Germanicam, sub

Reinholdi Meibomii

esse auf der Universität sehr erfolglos

evulgavit & distributioni propo-

nit

M. IOANNES GRACIA

Gymnasij Novissolientis Director Lubec-

tae

Dissertatio VI & VII.

Altera

A. P. MATHIA FABRO

SOCIETATIS IESU

Permissu Superiorum Impressum

cooperata

VINDIÆ AUSTRIÆ, Typis Matthei Ricchi

Typographi Aachenici Anno 1649.

NOBILI AC GENEROSO
DOMINO

MARTINO VVEN-
CESLAO STEIFFENEGGER,
SACRÆ CÆSARÆ REGIÆQUE MAIE-

statis fodinarum mineralium in Camera Cremnicensi &
Schemnicensi Directori, &c.

Domino suo multum observando.

Arvo in libello magna Paradoxa doctri-
næ Acatholicæ non ita pridem, Nobilis & Gene-
rose Domine, Lectori proposuimus. In his inter
alia Ecclesiam Christi quærimus. Quid magis pa-
radoxum? Solem in meridie quærimus: Eccle-
siam, inquam, illam, quæ ab Architecto mundi in
Petra solidata, famâ & splendore suo totum pervasit Orbem.
Hanc vel ipso sole magis conspicuam, à nescio quot sæculis, Lu-
therum antegressis, seu extinctam seu deperditam vociferantur
Lutherani: non aliam ob causam, nisi quia suam per multa illa
tempora nusquam inveniunt. Ergo à Luthero suo tandem re-
pertam, & quæ in profundis tenebris diu sepulta fuerit, in lucem
protractam, ac nitore suo postliminiò restitutam volunt.

Verùm hanc doctrinam prorsus admirabilem & antehac in-
auditam meritò cordati viri persuadere sibi nolunt. Neq; enim
inducere in animũ possunt, ut credant, tam præclaram Dei stru-
cturam, & alteram quasi Noë Arcam, quæ omni hominum ge-
neri ad salutem parata est, aut interire potuisse aut demergi;

nisi amator hominum, Deus viam cæli, quam patère omnibus voluit, rursus præcludere omnibus voluisset. Quid igitur hîc consilij? Quandoquidem A catholici veram Christi Ecclesiam præteritis illis sæculis in terræ superficie nusquam apparuisse contendunt, aliud non superest, nisi ut infra terram investigemus, quod perdidimus; Cumq; Generosa Dnº. Vestra in fossos illos, qui ima terræ viscera, auri captandi gratiâ, susq; deq; rimantur, Cæsareâ Regiâq; auctoritate teneat imperium, ejus mihi opem implorandam esse censui, ut in A catholicorum gratiam & favorem, suum illum Talparum gregem in subterraneas specus quaquaversum evagari patiatur, ad indagandam illam Ecclesiam, per tot annorum curricula, ut ajunt, defossam. Magnum absq; dubio miseris illis afferet tripudium, sicubi reperi- tum fuerit, quòd tamdiu latuit ante Lutheri ortum, ipsorum Evangelium.

Nos interea, dum responsum à Plutone præstolamur potiùs, quàm speramus, in Petrâ illâ, cui Ecclesiam Christi inædificatam, perq; omnia sæcula toto quaquaversum orbe conspicuam fuisse novimus, fixo pede stabimus. In quâ cum inter alios Dominatio Vestra Generosa clarissimo exemplo fortiter consistat & *sicut lucerna in caliginoso loco* splendeat, precor. Deum Opt. Max. ut eandem in militante sua Ecclesiâ diutissimè conservet, ac postremò in triumphantem illam felicissimè perducatur. Novisoliij, die 10. Aug: Reparata salutis Año 1649.

Nobilis & Generosæ Dom: Vestre

Servus in Christo,

Matthias Faber, è Socie-
tate J E S U.

DISSERTATIO SEXTA

De VISIBILITATE ECCLESIAE.

Diversarij nostri, è Lutheri abdomine nati, plusquam Lynceos habent oculos: vident Christi Ecclesiam, tametsi, ut ajunt, invisibilem, seu oculis humanis subductam; quò nimirum tueantur sectam suam, ante Lutheri infelicem exortum, nemini unquam visam vel auditam.

Jam dudum ostendit Bellarminus noster compluribus solidisq; rationibus, Ecclesiam non appellari nisi visibilem coetum seu congregationem fidelium: Noster tamen Gracza præter illam reperit aliam invisibilem, quæ à priori quidem alia non sit, sed diverso respectu visibilis & invisibilis; & rursus alio & alio respectu invisibilis: *inprimis respectu formæ essentialis & internæ, quæ consistat in unione spirituali cum Christo capite & reliquis membris: quâ ratione Ecclesiam veram, Sanctam, Catholicam semper invisibilem asserit, etiam quando lux Evangelij longè lateq; clarissime splendet. Tamen quia ob creberrimum hypocrisecos vitium, quoad infallibilem demonstrationem individuorum dici nequit, quisnam & quotusquisq; profitentium in tali coetu orthodoxam fidem verè cum Christo & reliquis membris unitus sit nec ne, ideò appellari Ecclesiam invisibilem.*

II. *Respectu formæ & professionis externæ, quæ consistat in publico religionis exercitio, verbum DEI rectè prædicandi, Sacramenta juxta Christi institutionem administrandi, &c. impedito tamen ob hostium Ecclesie sevitiâ, templorum quoq; & Scholarum per errores publicè sparsos & à plurimis receptos iniquationem, ita ut non possit membris Ecclesie notoria & evidens fieri; quando etiam impossibile est omnes & singulos orthodoxos simul à quoquam videri; inde dictam Ecclesiam invisibilem, non quasi absolutè negetur potentia passiva, quòd prorsus videri non possit, sed comparatè, sicut stella, arena & gutta maris dicuntur innumerales. Ita temporibus Elie impeditam fuisse professionem externam orthodoxæ fidei. Tametsi enim Deus reliquerit sibi 7000. in Israèl eorum, qui ab Idololatria immunes Jehovæ adhaeserunt, eos tamen Elie ob defectum externæ professionis à qualitate internâ per spectos non fuisse: sicq; coetum verè fidelium tum temporis existen-*

tiū ipsi fuisse incognitū & invisibilem. Et hoc modo asserit Ecclesiam Evangelicam sub Papatu maximam regnantem partem factam invisibilem. Tantæ molis est mendacium fūco tegere.

Verūm non decipiet nos Gracza, neq; invisibilem Ecclesiam vnquam extendet sive ex vno sive ex altero respectu. Non ex priore; Eorum enim, qui vnione spirituali Christo & reliquis membris conjuncti sunt, numerus, soli DEO cognitus, non constituit Ecclesiam, neque eo nomine vnquam venit in Scripturis; cūm Ecclesia sit cœtus hominum, ejusdem Christianæ professione fidei, eorundemq; Sacramentorum communionē colligatus, sub regimine legitimorū pastorum, summi præsertim Pontificis: continens non solum bonos, sed etiam peccatores, imperfectos, non prædestinatos aliquos &c. Non ex posteriore, nunquam enim publicum religionis exercitium ita impediri potest, ut Ecclesia videri & agnosci nequeat; cūm id ejus promissioni de perpetuâ stabilitate à Christo factæ repugnet. Illi namq; Ecclesiæ promisit Christus invictam soliditatem, quam ipse struxit: Struxit autem visibilem, non invisibilem Ecclesiam. Itaq; visibili promisit eam firmitatem.

Nec verum est, quod ait Gracza cœtum verè fidelium sub Elia factum invisibilem. Tametsi enim Eliæ velut Eremicolæ, procul ab hominum consortio degenti, pauci veri Dei cultores noti erant, noscebantur tamen ab alijs, & quidem non pauci. Septem millia eorum fuisse in solo Israël testatur Deus. 3. Reg. 19. quibus adde præter Eliam, Elisæum etiam, Michæam, Abdiam, & quos ipse abscondit, ne occiderentur à Jezabele, centum Prophetas 3. Regum 18. v. 3. Alios quoq; de quibus 3. Reg. 20. v. 22. 28. 35. ac deniq; totum Regnum Juda, in quo adhuc florebat verus Dei cultus, sub Josaphat fidei pioq; Rege. Quòd autem Elias queritur se solum esse relictum ex Prophetis, intelligit de ijs, qui se in Regno Israël publicè & intrepidè opponere auderent Baali & Jezabeli. Quare si non aliter Ecclesia Christi sub Papatu latuit, quàm verus Dei cultus sub Jezabele, tempore Eliæ: quâ ratione invisibilis tunc fuisse dicitur à Gracza? Sed jam videamus, quibus artibus Gracza effugere Paradoxa, quæ proposui conetur.

Paradoxum Primum.

Primum erat hoc: *Si Ecclesia ante Lutherum latuit nec ullibi terrarum conspicua fuit, nemo infidelis eo tempore media aut viam habuit ipsam ingrediendi: nemo hereticus se ipsi conjungendi: nemo fidelis verbum DEI & Sacramenta ab ipsa percipiendi.* Sequelam hanc, luce clariorem quasi illustraturus in hanc formam Gracza redigit: *Quæcumq; Ecclesia non est perpetuò, necessario visibilis, & in paucis tantum, etiam ignotis fidelibus consistere potest, ad illam,*

illam, quam diu talis est, nullus infidelis media & viam accedendi & eternam salutem querendi habere potest, &c. Atqui Ecclesia Christi ex mente Lutheranorum ante Lutherum tempore nimirum Papismi, abscondita & invisibilis fuit. E. ad eam tempore illo nullus infidelis media & viam accedendi & eternam salutem querendi habere potuit, &c. Quasi verò hic syllogismus, (qui medium terminum in majore aliter proponit, quàm in minore contra artem dialecticam) plus lucis habeat, quàm meum Enthymema: Ecclesia secundum Lutheranos, sub Papismo ante Lutherum, invisibilis & abscondita fuit: Ergò nemo fidelis ei se aggregare potuit. Sed permittamus homini phantasiam suam; & audiamus quid responsi det. Ut laqueum effugiat, quatuor astus excogitat. Primum in varijs distinctionibus inter Ecclesiam vocatorum & Electorum (illam visibilem, hanc invisibilem vocat) inter accessum alium localem & externum, alium internum & spiritualem: nec non inter conjunctionem vel associationem externam, quæ in extrinseca participatione sacrorum Ecclesiasticorum, & aliam internam, quæ in internâ unione cum Christo & fidelibus consistat, ponit; ac postremùm, ubi multa de internâ & externâ *κοινωνία* garrivit, & sanctorum communionem cum communionem, quæ fit cum Ecclesia, confudit, respondet in hunc modum: *His ita positis concedo majorem de Ecclesia particulari & visibili: de accessu locali & externo: & de conjunctione sive consociatione externâ, adeoq; & conclusionem dicto modo intellectam; sed nego de Ecclesia invisibili & Catholica: de accessu interno & spirituali, deq; conjunctione & consociatione internâ; quia hæc, ut dictum, non per visibilitatem tantum & splendorem externum Ecclesia haberi potest, sed cum primis per verbum Dei, sive scripturam sacram, Sacramenta, fidem & alia dona spiritualia.* Sed quis hîc non deprehendit hominis, sive inscitiam sive vafritiem? Major Syllogismi erat: Quæ Ecclesia ex mente Lutheranorum ante Lutherum abscondita & invisibilis fuit: ad eam infideli pro eo tempore non paruit accessus. Hanc distinguit Gracza, & concedit de Ecclesia visibili; negat de invisibili; quasi invisibilem Ecclesiam in Majore positam minimè vidisset. Pari stultitiâ Ecclesiam visibilem appellat particularem, invisibilem verò Catholicam: cùm Ecclesia Catholica alia non sit, nisi ea, quæ toto orbe conspicua est, particularis vero quæ in hac vel illâ parte orbis sita. Deniq; inani figmento partitur Ecclesiam in eam, quæ est Vocatorum, & eam, quæ est Electorum, illam visibilem, hanc vocans invisibilem; cùm nullo Scripturæ loco, neque Veterum Patrum placito, numerus Electorum vocetur Ecclesia: solus fidelium cœtus visibilis eo nomine appelletur: neque fieri queat ut Ecclesia Christi in terrâ sit invisibilis; siquidem fidem profiteri ore & opere jubetur, ad Rom. 10. v. 10. & Matth. 10. v. 32. quod nisi fecerit, Ecclesia Christi non est,

Jam

Jam si quæras, quidnam sibi velit Gracæ responsio ad Majorem illam propositi Syllogismi, si rectè ejus mentem, ex ijs, quæ obscurissimè blaterat, & subjungit, allequor, illud est: ad Ecclesiam perveniri posse non per visibilitatem tantùm & splendorem ipsius externum, sed per auctoritatem etiam Scripturarũ; quod probat ab experientia & praxi Apostolica, concione Petri è scripturis depromptâ, catechesi Philippi ad Eunuchum habitâ: deniq; ex auctoritate S. Augustini de unit. Ecclesiæ c. 5. Sed miser in primis extra chorum saltat; dum ab Ecclesia, quam inquirimus, resilit ad medium, quo investiganda est; de quo non laboramus; id vnum verò vrgemus, Ecclesiam quæ inquiritur, visibilem esse debere; alioquin frustrâ inquiri. Deinde non advertit infideles illos Judæos à Petro, & Evnuchum à Philippo (qui utique fuerunt membra visibilis Ecclesiæ) ad Ecclesiam adductos esse. Vnde enim Scripturæ auctoritatem nisi ab illis didicerunt? Ac nisi ab Ecclesia proponatur nobis Scriptura, quid ponderis habebit ad convertendos infideles?

Deniq; dicat Gracæ rotundè & categoricè: Ecclesia Christi ante Lutherum latuitnè, an patuit? Si latuit, quâ ratione conjungere se ipsi Gentilis aut Hæreticus potuit? quâ ratione fidem cum ipsa profiteri? ab ipsa erudi, baptizari, regi, pasci Sacramētis, siquidem hæc omnia Christiano sunt necessaria? Et vnde ipse oculos tam lynceos habet; ut videat latitantem Ecclesiam, quam nemo alius videre potuit? Nonnè dormientes testes adhibet, quomodo Judæi illi perfidi: *Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt cum nobis dormientibus*, Matth. 28. Si alicubi patuit, ergo Lutherana non fuit; cùm necdum doctrina Lutheri fuerit.

Alterum latibulum in limitatione Majoris quærit Antagonista hac ratione: *Quæcunque Ecclesia non est perpetuo visibilis, scit: secundum omnem apparatus mediorum ad eam invitantium, eternam salutem monstrantium, cum eâ conjungentium & Sacramenta exhibentium, ad illam quamdiu talis est, nullus infidelis media & viam perveniendi & eternam salutem querendi habet, &c.* concedo, inquit: *Secundum externum formale tantùm, & quoad publicum ac solennem actuum Sacrorum & Ecclesiasticorum exercitium, nego minorem.* Subditq; Ecclesiam Christi, ex mente Lutheranorum ante Lutherum, tempore nimirum Papismi, absconditam & invisibilem fuisse quoad externum formale & publicum ac solennem actuum sacrorum & Ecclesiasticorũ exercitium, non autem secundũ omnem apparatus mediorũ &c. tum quia Ecclesia Christi semper visibilis sit ratione aliquarũ actionum in sensus incurrentium, commonefacientium de aliquo religioso cœtu Numinis supremi causâ congregato; tum quia illa ipsa visibilitas, etsi recipiat magis & minus, semper tamen tantum conspicua fuit, quantum illis, qui fuerunt diligenter inquirentes, Act. 17. v. 11. & 27. fuerit sufficiens. Remansisse enim Scripturam Sacram, Sonum

num Verbi Dei publicum, usum baptismi, cœnæ administrationem; tum denique quia nullæ corruptelæ, etiam Papales planè corruerint & sustulerint veram Ecclesiam. Semper enim juxta hæreses, licet nonnunquam tenuius, fuisse invictam, & pressam quidem non oppressam tamen veritatem.

Verùm his gyris & meandris non evadet nobis vulpecula. Non enim quærimus, vtrum media aliqua, ad salutem acquirendam instituta, velut est scriptura S. Baptismus, Cœna Domini, Verbum Dei, fuerint ante Lutherum, tempore Papismi; (id enim nemo negat) sed ubinam tunc temporis fuerit Ecclesia Christi, in quâ illa reperirentur; siquidem & apud hæreticos adeoque extra Ecclesiam Christi, possunt esse vera Sacramenta & Scriptura sacra: ac proinde Ecclesiam veram neque ostendunt, neque efficiunt; cùm ea non consistat in hujusmodi medijs, sed in cœtu fidelium, qui his medijs ritè utuntur. Fuerunt illa apud Arianos, fuerunt apud Hussitas, aliosq; Hæreticos: non demonstrant igitur veram Christi Ecclesiam; quæ si apud Arianos vel Hussitas, vel, ut vocat, Papistas fuit, certè Lutherana non fuit. Dicat itaq; Græca: si semper juxta hæreses fuisse invicta veritas, ubinam locorum, & in quâ tandem sectâ ante Lutherum fulserit; & hanc dicemus veram Christi Ecclesiam & visibilem fuisse.

Pro tertio effugio obijcit Adversarius: *Si planè nullus infidelis media ad Ecclesiam perveniendi & æternam salutem quærendi habet, &c. quomodo infideles tempore Baalismi, Pharisaismi, ubi sanè publicum religionis puræ exercitium nullibi floruit, media & viam ad eam perveniendi & æternam salutem quærendi habuerint?* Rursum quæ sub Antichristo id fieri possit, quum sub illo abolebitur cultus publicus? Respondeo falsum assumi ab adversario, quòd exercitium puræ religionis nullibi tunc floruerit. Tempore enim Baalismi floruit in toto regno Juda: floruit & ex parte adhuc etiam in Israël, uti diximus; tametsi id Elias, utpote homo Eremicola, perspectum non habuit. Sub Pharisaismo verò puræ religionis exercitiū eversum non fuit; (quâ enim ratione Christus plebem remitteret ad Phariseos & Scribas ijs verbis: *Quæ dicunt, facite?*) sed boni duntaxat mores, per nescio quas traditiones vanas & superstitiosas; quæ puram religionem non eliminant. Idem eveniet sub AntiChristo, ubi religionis exercitium è templis quidem exulabit: in privatis tamen locis, cavernis & subterraneis alijs latibulis (quo modo factum sub Tyrannis, persecutionum tempore) præsentibus Christianis & Sacramenta percipientibus, suum habebit progressum. Nequaquam igitur tunc invisibilis erit Ecclesia; imò vel maximè efflorescit, cùm pro verâ fide tuendâ plurimi occumbent Martyres; & per Enoch atque Eliam in eadem retinendâ publicis concionibus firmabuntur.

Ergò quartum aliud excogitat asylum noster Adversarius, quò se tucatur.

eatur. *Quādo Ecclesia pressa est, inquit, & libertate publicè & solenniter docendi spoliata, adeoq; dicto modo invisibilis, tum quidem difficiliorem, non tamen prorsus impossibilem infidelium ad eam esse accessum. Remedia enim hæc habent: I. Ex lumine naturæ possunt percipere cultum inter infideles usitatum non esse verum, sed falsum Deoq; inacceptum. II. Ergò necesse est ut conferant sese ad Christianos generatim sic dictos, in quorum cœtu sciunt vigere cultum alium. III. Ibi agnoscent ante omnia scripturam S. continere Verbum Dei, ex quo peti debent credenda & agenda, quod principium omnes inculcant Christiani, etiam ipsi Pontificij. IV. Hoc posito fundamento & cognito veritatis principio, diligenter legant necesse est Scripturam Sacram, & juxta ejus normam de diversis in Christianismo religionibus judicent; ubi si devotæ preces accesserint, nullum est dubium, quin veritatem fidei sint percepturi, quo factò jam accesserunt ad Ecclesiam; licet non ad particularem aliquam & visibilem, tamen ad Catholicam & invisibilem, per accessum spiritualem & internum, quod ipsum ad salutem acquirendam sufficit. Sed quæ tu mihi hîc somnia, quas chimæras enarras? Ecclesiam imprimis invisibilem appellas, quando pressa & libertate publicè & solenniter docendi spoliata est. Itaq; ex mente tuâ Ecclesia invisibilis fuit per trecentos ferè annos, quibus cum Tyrannis publicè luctata, interim tamen publico & solenni docendi exercitio spoliata fuit? Quæso nâres tibi emunge ut magis acutum videas. Tot martyres quotidie fidem professi & ob eandem enecti nonné sat superq; Ecclesiam Christi conspicuam orbi fecerunt, tametsi libertate fidem publicè & solenniter docendi spoliati fuerunt? Itané ex solâ publicâ & solenni dotione, & non item ex publicâ professione Ecclesia ostendi potest? Deinde si Ecclesia aliquādo pressa fuit, itané oppressa fuit? Solisné jubar extinctum dices, quādo obductum nubibus minùs nobis splendet? Porrò quæ in cerebro tuo fingis remedia ad investigandam Ecclesiam illam, prorsus sunt inania. Quid enim prodest Gentili, conferre se ad Christianos generatim sic dictos, in quorum cœtu sciat vigere cultum alium; si nesciat quinam ex illis verè fideles, quinam hæretici sint; adeoq; penes quos sit cultus Dei verus, à quibus sacramenta & Dei verbum percipere, cum quibus fidem profiteri queat? Ad Scripturam eum remittis. Sed quid si eam nec habeat, nec legere, multo minùs intelligere queat? Et vnde Scripturam canonicam veramq; ejus intelligentiam nisi ab Ecclesia Christi hauriet? quomodo juxta ejus normam de diversis in Christianismo religionibus judicabit, si neque normam ipsam intelligat? Ea enim si adeo clara est, cur tot diversi eam legunt, & tamen Christi Ecclesiam veram in eâ non deprehendunt? Ad devotas preces lectorem Scripturæ ablegas: tunc n. absq; dubio percepturum fidei veritatem ais: eoq; factò jam accessisse ad Ecclesiam, sed Catholicam & invisibilem, accessu spirituali. Quasi verò & alij tam varij hæretici preces non adhibuerint ad lectionem scripturarum:*

rarum: qui tamen in iisdem fidei veritatem nequaquam invenerunt? Preces si ad hoc sufficerent, possent & devotæ aniculæ Scripturas interpretari. Piæ preces audiuntur à Deo, sed non semper ad nutum nostrum. Et quid si oret aliquis, sed non ut decet? *Petitis & non accipitis, eò quod malè petatis;* ait S. Jacobus. Addis 2. *Nec Hæreticis sub Papatu impossibilem fuisse cum Ecclesia Christi conjunctionē: eos enim debuisse sua dogmata hæretica ad scripturam sacram, velut ad normam credendorum expendere, & ubi errores suos deprehenderint, eos corrigere, & mentem scripturæ sequi.* Quasi vero hæretici non & ipsi sua dogmata Scripturæ conformia dicant, indeq; confirment! Quid n. omnes jactant, nisi scripturam pro se stare? aliter sentientes atque ipsi sentiunt, scripturam non intelligere? Addis 3. *Nec fidelibus sub Papatu omnia præclusa fuisse media participandi Sacramenta: mansisse enim quoad substantialia baptismum, canam licet mutilatam. Potuisse verò & Papisticam Congregationē in verbo & Sacramento impuro esse medium ad Ecclesiam Cath: penetrandi, patere ait, ex hypothesis DD. nostrorum qui infantes ab Ecclesia Lutherana baptizatos, si moriantur, salvos fieri asserunt: nec adultos simplices in Lutheranismò damnant.* Verùm quid illis profuit participare Sacramenta cum Papistis, si in errore circa fidem cum iisdem communicarunt? Communicare autem non debuerunt, si fidei doctrinam non nisi ab ipsis desumere potuerunt? Quod verò de infantibus & simplicibus adultis sub Lutheranismò constitutis adfers, nihil pro te facit. Illi n. vigore fidei, in baptismo sibi infusæ, & nullo contrario actu excussæ, ad Ecclesiam Christi veram & visibilem spectant, non ad Lutheranam, cujus dogmata hæretica simplices nunquam amplexi sunt: infantes verò ne amplecti quidem potuerunt.

Paradoxum alterum.

Alterum absurdum è Lutheri dogmate hoc deduxi: *Ecclesiam Christi deteriorē Papatu fuisse, ut quæ tam diu se conservare non potuerit, ac Papatus; qui à S. Petro in hunc diem perseverat.*

Sequelam hanc Adversarius ad incudem ceream & ignem frigidum ferrumminatam esse scribit & explodit hoc syllogismo: *Quæcunq; Congregatio vel Ecclesia tantum à S. Petro visibilis extitit, illa non est ita bona & firma sicuti paganismus: qui multis ante S. Petrum seculis in perpetuam extitit & adhuc existit visibilitatis forma. Atqui Congregatio Papistica, semper quidem, sed tantum à S. Petro visibilis extitit. E. Congregatio Papistica non est ita bona & firma, sicut paganismus.*

Verùm ipse tu Magister, frigidum hunc syllogismum ligone potiùs tuo, quàm calamo exarasse mihi videris.

in maiore tuâ Propositione hæret? Ecclesia enim, quæ à S. Petro visibilis ex-
titit, promissionem à Christo habet, quòd nunquam evertenda sit usque ad
finem mundi. Nonné igitur melior & firmior est paganismo, qui non modò
nihil tale in promissis habet, sed potiùs ab Ecclesia illa eversus, & sicubi ad-
huc hæret, evertendus est? Quòd verò ante Ecclesiam à Christo supra Pe-
trum fundatam viguerit, nequaquam inde colliges, meliorem aut firmiorem
ipsâ fuisse; non enim quærimus, quæ congregatio diutiùs subsisterit, sed
quæ inexpugnabilior sit; & quæ talis est, utiq; solidior est. Maximâ ex par-
te paganismus ab Ecclesia sublatus est, & siquid residuum est, ab eadem op-
primetur. Ipsa verò Ecclesia Christi visibilis nunquam evertetur.

Neque ego Ecclesiam Christi visibilem cum Paganismo contuli, quasi eo
antiquior sit aut esse debeat, sed cum Papismo & hæresibus ab eadem pro-
gnatis; quæ si diutiùs conspicuæ subsisterent, quàm Ecclesia Christi visibi-
lis, cui invictum robur à Christo promissum est, utiq; firmiores & meliores,
hoc est, melioris conditionis, quàm ipsa fuissent. Vbi enim Ecclesia Christi
visibilis esse desijt, ibi & esse desijt. In hunc igitur modum formare syllo-
gismum debuisset ex Paradoxo à me proposito: Illa Ecclesia infirmior adeo-
quæ deterioris conditionis est, quàm Papismus, quæ acceptâ licet promissio-
ne stabilitatis, non conservavit se tamdiu, atque Papismus. Atqui Ecclesia
Christi visibilis, acceptâ licet promissione stabilitatis, non conservavit se
tamdiu, (secundùm Lutheranos) ac Papismus. Ergò tam firma tamq; bonæ
conditionis non est Ecclesia Christi visibilis, atque Papismus. Hic ligonem
tuum acue Gracza, & evertite consequentiam. Sed nimirum hæretici cum e-
vertere conclusiones nequeunt, terminos evertunt atq; immutant; quod
hic etiam Gracza facit, dum Ecclesiæ visibilitatem cum ejusdem flore &
splendore publico confundit. Semper enim conspicuam fuisse contendi-
mus, semper in eximio splendore & flore fuisse non asserimus. Pressam sub-
inde fatemur, oppressam esse negamus.

Paradoxum tertium.

Sequela tertia fuit, *Lutherum extra Ecclesiam Christi natum, baptizatum
& ordinatum, neque ab ea ad munus predicandi missum esse; sed à seipso
venisse; siquidem à Deo immediate ad hoc missus non est.* Redigit hanc se-
quelam Adversarius in formam syllogismi, ut ait, *Compositi*, hunc in mo-
dum: *Si Ecclesia ante reformationem Lutheri tempore Papismi invisibilis fuit;
sequitur, quòd Lutherus extra Ecclesiam sit natus, baptisatus & ordinatus; neque
ab eâ ad ministerium missus, sed quòd à seipso venerit, siquidem immediate vocatus
non fuit. At verum est antecedens ex mente Lutheranorum. Ergò & consequens.*
Ad

Ad hoc respondet, negari consequentiam. *Nam, inquit, licet Ecclesia Christi ante Lutheri reformationem tempore Papismi fuerit invisibilis, hoc est, licet publico exercitio universali puro & sincero non floruerit, non tamen prorsus sublata aut prorsus invisibilis erat: à negatione enim modi ad negationem vel sublationem ipsius rei, N. V. C. Latuit ergo & tum Ecclesia sub Papismo, erat & verbum divinum sub Papismo, baptismus, & cœna Ecclesiastica, licet in vulgus non distributa, &c. Quatenus enim visibilis adhuc erat Ecclesia, quatenus non omnem ejus habitum destruxit Papismus, eatenus adhuc ista etiam bona retinuit, &c. Sed quis hîc non deprehendit fraudulentiam & nequitiam hæreticam? Latuisse ait Ecclesiam sub Papismo, & tamen adhuc visibilem fuisse, quatenus adhuc retinuit Dei verbum, baptismum, cœnam & similes dotes. Quomodo latuit, si visibilis aliquâ ex parte fuit? Et si Papismus, ut vultis, hæresis fuit, quomodo sub Papismo vera Christi Ecclesia fuit? Fuere sacramenta aliqua in Papismo, Evangelium & Scripturæ Sacræ. Sed ista non constituunt, nec eatenus visibilem reddunt Christi Ecclesiam; possunt enim etiam apud Hæreticos reperiri & haberi. Dicat ergo Gracza: Vel in Papismo Ecclesia Christi visibilis fuit: vel non fuit? Si fuit, ergo Lutherani extra Ecclesiâ Christi sunt; & stultè egerunt, cùm ab eâ discesserunt. Vel non fuit: Ergò Lutherus extra Ecclesiam baptizatus & ordinatus fuit, quia in & à Papismo baptizatus & ordinatus est. Subdit Gracza, *Lutherum accepisse baptismum & potestatem Ecclesiasticam sub Papismo, sed non in Papismi.* Cujus ergò vi? Edicere hoc non potuit. Si enim dicat, vi Ecclesiæ Christi, quærimus vbi illa fuerit, si in Papismo non fuit. Quod in confirmationem adjungit, *admittere nos infantes à Lutheranis, quos Hæreticos appellamus, baptizatos,* verum quidem est; sed nihil Adversario suffragatur. Fatemur enim Sacramenta vera etiam apud Hæreticos reperiri & validè administrari, sed in Ecclesiæ Cath: & Romanæ, à qua illa acceperunt, quamq; digito adhuc monstramus, toto orbe conspicuam. Dicat Antagonista, cujus Ecclesiæ in baptismum & potestatem Ecclesiasticam acceperit Lutherus, si in Ecclesiæ Romanæ non accepit. Fateatur ergò Gracza necesse est, Lutherum extra Ecclesiam Christi baptizatum & ordinatum esse, si in Romanâ, quam depravatam & hæreticam clamat, baptizatus & ordinatus fuit.*

Paradoxum Quartum.

Dixi quarto, *Si Ecclesia Christi fuit invisibilis tempore Papismi, sequitur toto illo tempore, tot millia SS. Patrum, qui Ro: Cathedra addicti erant, extra Ecclesiam, adeoq; neque Sanctos & verè fideles, sed errantes & impios fuisse; & consequenter nostros Antecessores; siquidem in Ecclesia Papistica*

Papisticè se gesserunt, omnes erravisse & extra ovile Christi fuisse. Quod est absurdissimum.

Negat hoc sequi Gracza, quoad prius membrum. *Sancti enim Patres, inquit, ut vocantur, celebres Ecclesie primitivæ Doctores, plurimi vixerunt, antequam errores Pontificij invalescerent, & ad àxulw venirent, adeoq; non adhæserunt erroribus, qui subsequutis temporibus in Ro: Cathedrâ propositi sunt.* Sed exponat Gracza in primis, quomodo antiqui illi Patres non adhæserint Pontificijs erroribus, qui postea irrepserunt in Ecclesiam Ro: si adhæserunt primæ Cathedræ seu Pontificibus summis, qui ipsorum tempore extiterunt. Nonne Lutherani primam sedem seu Papam pro figmento habent & velut Hæreticum abijciunt, quando regimen Ecclesie monarchicum damnant? Tales ergo & illos Patres fuisse concedere cogitur. Deinde ostendere debet, quo tempore errores Pontificij invaluerint & ad àxulw pervenerint: sub quo Pontifice, sub quo Cæsare, quo anno. Vbi hoc præstiterit, in sententiam ipsius ibimus; sed ad Calendas Græcas.

Quod alios Sanctos attinet, pergit Gracza, si sermo sit de Sanctis & fidelibus, quales sub Papatu multos fuisse non nego, illi, licet non fuerint in ovili, sive Ecclesia Christi visibili, in quâ publicè & solenniter purum & syncerum verbum Dei prædicaretur, &c. Verùm in Congregatione Papisticâ, erroneâ & hæretica, &c. tamen non erant extra, sed intra Ecclesiam Catholicam (intellige invisibilem, quæ est cœtus Electorum) & prout illa strictim ratione Electorum consideratur, & soli Deo nota est. Sed in primis jam ostensum est invisibilem illam Ecclesiam, seu cœtum Electorum, Ecclesiam non esse, quæ est cœtus hominum visibilium, certâ fide & ritibus externis colligatorum. Deinde quomodo cœtus ille Electorum invisibilis, Ecclesia Christi esse potest, cum hæc teneatur fidem suam publicè profiteri? Deniq; quâ ratione Electi illi potuerunt esse in Congregatione Papisticâ & interim non adhærere Pontificiæ doctrinæ; siquidem omnes fuere oves Episcopis subjectæ, quos utique audierunt & audire debuerunt? Quis autem nescit Episcopos Pontificios omnes non nisi Pontificiam doctrinam suis ovibus proposuisse? Infantes nobis obijcis, qui in Synagoga Lutheranâ baptizantur, & tamen membra Ecclesie nostræ à nobis agnoscuntur. Sed non advertis miser, aliam esse rationem infantum, qui per baptismum in Ecclesiam Christi ingressi sunt, & fidem in eo sibi infusam nunquam excusserunt, neque excutere potuerunt: aliam adultorum, qui solent, imò coguntur, (cum aliunde erudiri nequeant) adhærere doctrinæ pastorum suorum, eamq; suo tempore etiam profiteri. Quæ si hæretica fuit, utique & ipsi facti sunt Hæretici & ab Ecclesia Christi extorres. Quod verò in Ecclesiam Christi, sequentibus verbis, admittis etiam Hære-

Hæreticos propter aliquorum Sacramentorum participationem, authoritate S. Augustini l. 3. de bapt. c. 19. & Alphonso de Castro l. 2. de justa Hæret: punit: c. 24. jam dudum diluit Bellarminus noster l. 3. de Ecclesia milit: c. 4. Illum Gracza consulat & vnde rem furtivam abstulit, inde auferat & laqueum.

Quoad posterius membrum sequelæ, dum concludo Antecessores nostros, qui in Papismo Papisticè sese gesserunt, omnes consequenter errasse; respōdet Gracza, *se quidem non videre, quibus malleis excudere possim; tamen quia nemini absurdum est, qui filium scripturæ S. sequitur, sed verissimum, & à suis jam alibi sufficientissimis probatū documentis, ultrò largiri.* Itaq; non videt noctua, quomodo hæc sequela ostendi possit, & interim videt verissimam esse ex scripturâ S. atque ut pauculos suos salvet, omnes Christianos, qui in Papismo vixerunt & cum Papa senserunt, damnat adeoq; totam Ecclesiam Christi, quæ ante Lutherum fuit, è cœlo proscribit. Eò amentia & impudentiæ hæresis abducit.

DISSERTATIO SEPTIMA.

*In quâ Gracza sententiam Lutheranorum vindicat,
de errandi possibilitate.*

Miris rursus verborum involucris viam sibi ad effugiendum struit vulpecula. Ait primò, *Ecclesiæ nomen accipi vel de Catholica vel de particulari Ecclesia. Catholicam vel electorum vel vocatorum omnium respectu sic dici.* Parum memor eorum, quæ in superiori Dissertatione §. 4. scripsit: *Ecclesiam Christi considerari dupliciter, uno modo respectu Vocatorum, altero respectu Electorum.* Illam visibilem, hanc invisibilem & Catholicam appellavit. Vbi Ecclesiam Catholicam restrinxit ad eam, quæ continet Electos tantum, non Vocatos, estq; invisibilis: hoc aut loco extēdit eam ad vtramq; Ecclesiam, eam scil: quæ est Electorum, & eam, quæ est Vocatorum. Ita nimirum Hæresis suis se laqueis involuit, dum extricare se conatur. Ait II. *Errores esse duplices, alios fundamentales, qui ipsum fundamentum fidei evertunt: alios non fundamentales, qui cum fidei fundamento consistunt.* Sed hîc exponere debuisset, quinam sint in particulari errores, qui fundamentum fidei evertunt, qui non evertunt. Quod cum ipse edicere nequeat, quomodo rudis plebs eos discernet? Ait III. *Duplici modo errorem obtinere posse, vel ad tempus, vel finaliter. Electos erroribus etiam fundamentalibus ad tempus involui posse, sed tamen ante obitum inde eluctari: levioribus verò seu non fundamentalibus, quos Apostolus vocet fœnum & stipulas 1. Cor. 3. v. 12. involui etiam*

etiam finaliter posse: qui tamen igne crucis & tentationis in illis absumuntur, ne salutem eorum impediunt. Purgatorium Lutheranorum hinc audimus, ignem crucis & tentationis. Sed quid si talis errans crucem & tentationem nullam experiatur? quid si post admissos istiusmodi errores repente moriatur? Vbi errores illos expiabit? utique in altero saeculo & igne transitorio, si non aeterno. Ergo Purgatorium aliquod Gracia admittit. Sed quomodo hinc se expediet, ne officium Christi perfide violet, & sibi ipsi contradicat? Scripsit enim in Prioribus suis Vindicijs Dissert. 1. §. 12. *Calamitatibus, temporalibus & castigationibus paternis admoneri pios de peccatis praeteritis quidem, non ut ea expient (sic enim officium Christi perfide violaturos) sed ut profundius illa agnoscant, & eorum sensu sub cruce acrius pungantur.* Si cruces, tentationes & castigationes temporales non expiant peccata praeterita, quomodo ignis crucis & tentationis errores leviores, quos Apostolus, ut ait, foenum & stipulas vocat, in erroribus absumet? His praemissis subdit: *Quamvis interdum corruptela totam visibilem Ecclesiam & publicum ejus ministerium in omnibus omnium locorum particularibus Ecclesijs occupent, ita ut nullibi supersit purum & incorruptum ministerium, nunquam tamen Ecclesia sic errat, ut non sint, qui simplicem Verbi ductum sequentes Spiritus S. directione & efficaci operatione in veritate & fide, eo modo sanctificentur, ut fundamentum salutis retineant, a fundamentalibus erroribus immunes perseverent ac virtute Dei per fidem ad salutem conserventur, licet illi nonnunquam pauci sint ac persecutionibus & corruptelis publice grassantibus ita lateant, ut publice coram mundo non agnoscantur. At Ecclesiam particularem, quaecumque illa sit, non solum erroribus levioribus, sed & fundamentalibus involvi posse asserimus.* Sed quis ista, quaeso, combinet: Ecclesiam totam visibilem ita corrumpi posse, ut nullibi supersit purum & incorruptum ministerium; nunquam tamen sic errare, ut non sint aliqui, qui fundamentum salutis retineant? Si tota Ecclesia errare & corruptelis occupari potest, ut nullibi sit purum & incorruptum ministerium: quomodo superesse possunt, qui a fundamentalibus erroribus immunes sunt? Isti enim vel de Ecclesia visibili sunt, vel de invisibili. Si de visibili: ergo non tota Ecclesia visibilis erravit & corrupta est. Si de invisibili: quo indicio Gracia tales deprehendit, si latent, & publice coram mundo non agnoscentur? Deinde si occulte solum fidem retinent, quomodo veri Christiani sunt, qui fidem profiteri non audent, sed hominum gloriam magis diligunt, quam gloriam Dei? Rursum qua ratione fidem hi vel acquirunt vel conservabunt, si nullibi locorum fides pura praedicatur? *A Spiritu Sancto, inquis, directi, simplicem verbi ductum sequentur.* Sed hoc est divinare & miracula adstruere: Non solet enim via ordinaria Spiritus Sanctus seipso immediate homines instruere, sed per alios homines, Ecclesiae Doctores. Adhuc quamplurimi dicent, se a
Spiri-

Spiritu Sancto afflato simplicem Verbi ductum sequi; qui tamen inter se maximè discordabunt, uti apparet in hæreticis plurimùm dissentientibus, interim Spiritum Sanctum perpetuò jactantibus. Postremò si Gracæ demus, tales aliquos in Ecclesia totâ corruptâ inveniri potuisse, quæro an illi de Lutheri sectâ fuerint? quinam & ubi fuerint? Hic cantandum Gracæ foret, nisi vocem perdidisset. Quod verò de Ecclesia particulari, hoc est, visibili (hanc enim §. 4. particularem appellavit) annectit, eam fundamentibus etiam erroribus involui posse; aliud non est, quàm cōcedere, quòd tota visibilis Ecclesia interire possit. Ad quid igitur tot limitationes & tot distinctiones adfert, quomodo interire & non interire possit? Si interire potest, dicat nobis, an interierit, vel non. Si interijt, ergò sequuntur absurda omnia, quæ proposui. Si non interijt: ubinam & penes quem populum permansit: & rem confectam habemus: scilicet Lutheranam non fuisse, ut quæ ante Lutherum non fuit: sed Romanam fuisse, quæ sola semper perstitit.

Sed explicare se conatur vulpes, quomodo Ecclesia funditùs interire possit, distinguendo *inter defectum sive interitum Ecclesie essentialem, quando à fide verà discedit & in hæresim prolabitur: quo pacto ipsa Ecclesie essentia tollitur: & inter interitum vel defectum accidentalem, quando veram fidem retinet, publico tamen & quieto istius fidei exercitio caret, atque sic externum respectu nostri splendorem instar Solis eclipsati amittit.* Ait igitur. *Ecclesiam veram particularem, sed nō universalem, deficere vel interire posse essentialiter per ἀποστασίαν à fide. Ecclesiam verò particularem & universalem interire posse actualiter, per amissionem publici & quieti exercitij: particularem quandam in perpetuum, universalem ad tempus.* Sed videat & examinet Lector hominis imposturam & fallendi artem. Suprà §. 4. Ecclesiam particularem appellavit visibilem, & distinxit à Catholicâ (utique universali) & invisibili. Jam involuit particularem cum universali, asserens, particularem interire posse essentialiter: particularem & universalem interire posse accidentaliter, quasi dicat: Vtraque simul interire nequit. Ergo alterutra potest: non universalis seu invisibilis: Ergò particularis seu visibilis; Et si hoc, habeo rem confectam; consequuntur enim inde omnia absurda, quæ hoc articulo proposui. Quòd si Gracæ eo sensu præcisè deficere & interire Ecclesiam posse vult accidentaliter, uti vocat; quo Solis jubar interit, cum eclipsatur: quatenus nimirum externum splendorem in publico & quieto exercitio amittit; quâ ratione sub Tyrannis eum amisisse, & sub AntiChristo amissura dici potest: litem ei non movebimus. Sed negamus solùm hanc Ecclesie eclipsin esse ejus interitum: quemadmodum nec eclipsis solis ipsum extinguit, sed splendorem ejus duntaxat aliquam ex parte tegit.

Paradoxum Primum.

Iam ad Absurda à me deducta pergit Adversarius, quorum primum erat: *Si tota visibilis Ecclesia errare potest, aut aliquando erravit, sequitur verba Christi fallere, dum ait: Porta Inferorum non praevalent adversus eam. Si namq; in errorem incidit & à Christo descivit, omnino superata est. Atqui antecedens concedunt Lutherani, ergo & consequens admittere coguntur.* Quid hinc Gracza? Concedit propositionem majorem, adeoq; falsa esse Christi verba, si vniversa Ecclesia visibilis (quà complectitur omnes omnium temporum & locorum fideles) erravit aut errare potest in fide quoad dogmata fundaméntalia & quidem finaliter, ita scil: ut ex erroribus nunquã eluctetur. Negat verò quoad publicum ejus ministerium & errores sive non fundamentales, sive fundamentales ad tempus tantùm obtingentes. Itaque Ecclesiam vniversam visibilem, non posse errare in fide quoad dogmata fundaméntalia finaliter: posse quoad dogmata non fundaméntalia, & fundaméntalia quoad tempus. Posse proinde contingere, ut nullibi supersit purum & incorruptum ministerium: non tamen ita, ut non sint aliqui, qui simplicem verbi ductum sequentes, fundamentum salutis retineant, & à fundamentalibus erroribus immunes perseverent. Sed hoc commentum ipsius paulò antè jam evertimus. Vnde enim novit Gracza tales aliquos, qui simplicem Verbi ductum sequentes, fundamentum salutis retinuerint, semper remansisse; siquidem publicum ministerium ubiq; corruptum fuit: & plebs reneatur audire suos pastores? Deinde si occultè solùm fidem quoad essentialia retinuerunt, publicè autem non professi sunt, sed eà in corde retentâ, exterius ulularunt cum lupis, & perfidiam atque idololatriã, vel AntiChristianismum sectati sunt: quomodo fuerunt de Ecclesia Christi? Non enim est Ecclesia Christi, in quã nulli sunt boni, & qui salventur. Boni autè non sunt, nec salvantur, qui hujusmodi hypocritæ sunt. Rursum quomodo illi fidem conservabunt aut amplectentur sine Doctore veræ fidei? Quomodo discernent fundamentales errores fidei, à non fundamentalibus? A quo libros sacros Canonicos eorumq; explanationem accipient? Deniq; siqui tales fuerunt sub Papismo, Arianismo, vel Paganismo, quomodo Lutherani fuerunt, aut quomodo cùm Lutero convenerunt in fidei dogmatibus? Omni igitur ex parte manca est hæc responsio.

Quare adversarius aliud adhuc effugium sibi circumspexit, adiiciens, pollicitationem illam Christi de non praevalituris portis inferorum cumpri-
mis Ecclesiam electorum concernere, attestantibus etiam DD. nostris Caetano & Fero qui nomine Ecclesiæ non intelligunt congregationem Christianorum, seu bonorum seu malorum, sed Ecclesiam secundum spiritum, nempe Electorum.

etorum. Quibus addit Abulensensē, qui in eum Matthæi locum scribit: *Non est verum, quod super Petrum edificata est Ecclesia, quia solus Christus est fundamentum Ecclesie. Et patet, quia necesse est ut fundamentum Ecclesie sit immortale, &c.*

Sed errat Gracza, nam Electorum cœtus non à Christo Domino exordium sumpsit, sed jam olim ab Adamo: neque is structura Christi appellari potest, quæ utique patere debet; nisi dicas eum in aëre invisibile quid struxisse; quod facile explodi potest. Caietanus malâ fide ab Adversario citatur. Falsum enim est, quod Ecclesiæ nomine intelligat Ecclesiam secundum spiritum, sed eam, quæ constat ex congregatione fidelium in unâ fide, spe & charitate. Ita enim ipse scribit in illum Matthæi locum. Hinc facile discas pari fide allegari à Gracza Ferum: cujus verba si pro ipso starent, adducenda fuissent. Mihi Auctor ad manum non est. Abulensis ait se loqui de fundamento propriè & strictè accepto, quod nulli alteri innititur, adeoque de primario & infimo, quod utiq; est Christus. Neque nos asserimus supra Petrum & successores ejus, ut sunt privatæ personæ structam esse Ecclesiam, sed ut sunt personæ publicæ, seu Pastores Ecclesiæ: sive ut Hieronymus in Ep. ad Damasum de nomine hypost: & Aug: in Ps: cont. partem Donati explicant, structam esse supra Cathedram Petri, quâ successores ejus omnes complectitur.

Paradoxum alterum.

Alterum Absurdum sic in formam redigit Antagonista: *Si Ecclesia visibilis tota errare & deficere potest, sequitur Christum longo tēpore nullam sponsam fidelem habuisse, verum mœcham, imò Diaboli meretricem. Et quod ex hac Lutherus & alij Lutherani velut spurij & meretricis filij nati & orti sint. At Antecedens est Lutheranorum, E. & consequens.*

Quod hîc effugium Gracza quærit? Ad invisibilem Ecclesiam iterum se recipit. *Nam invisibilis Ecclesia, inquit, & Catholica Ecclesia nunquam deficit, nunquam adulterium passa est, sed semper sponsa Christi castissima permansit & ad finem mundi mansura est; quia portæ inferorum adversus eam nunquam prevalebunt.* Addit Ecclesiam visibilem complecti ambitu suo etiam hypocritas, occultos hæreticos & alijs vitijs obnoxios, adeoq; ut sic non esse sponsam Christi, quæ constare debeat solis fidelibus & Electis. Sed fallitur & fallit; nam Ecclesiam invisibilem esse Chimæram, jam ostensum est. Quod autem visibilis contineat intra se etiam malos, nihil impedit, quò minùs Christi sponsa sit; quia quam in baptismo Christus sanctificavit, eandem, si in quibusdam membris suis polluatur, rursus abluere & sanctificare potest, omnibusq; modis nititur per pœnitentiã. Alioquin si soli boni essent in Ecclesia,

ad quid in ipsâ foret Sacramentum pœnitentiæ; quod non nisi ijs admini-
 stratur, qui sunt in Ecclesia? Ut taceam, quòd sequeretur, mox atque ali-
 quis peccavit, statim excidere eum de Ecclesia; quo quid est absurdus? De-
 nique si electi in solâ invisibili Ecclesia subsistere & salutem suam consequi
 possunt ac potuerunt; ad quid prodest Ecclesia visibilis? Nonné Lutherus
 frustra & stultè laboravit, producendo è latebris erigendoq; Ecclesiam suam
 Lutheranam, si extra visibilem Ecclesiam Electi salvari possunt & salvantur?
 Pergit Gracza: *Neque sequitur: Ecclesia visibilis tempore Papismi facta est scor-
 tum & meretrix spiritualis: Ergò Lutherus & alij Lutherani, siquidem ex eâ or-
 ti sunt, sunt spurij & meretricis filij. Nam I. Generat Ecclesia filios Dei, etiam
 quæ meretrix est; non quidem quâ meretrix, sed quâ adhuc vim generandi ad
 regnum cœlorum, & semen illud prolificum cœlestē retinens. Quam fecundita-
 tem non expirasse sub Papatu, quæ cœlo debetur asserimus. Ecclesiæ etiam corruptæ
 Deus miscet, qui semen sanctum propagent & conservent. Rom. 11. v. 5. Et ex
 hoc semine natus est Lutherus & reliqui Lutherani.* Sed hîc iterum divinat. Et-
 enim sub Papismo Pastores omnes Papæ addicti fuere & doctrinam ejus se-
 cuti sunt; & quid aliud audire & credere potuere subditi, nisi quod à Pasto-
 ribus suis audierunt? Deinde Gracza ostendat, quinam & vbinam semen il-
 lud Sanctum & incorruptum sub Papismo fuerit? Non sanè Parentes Lu-
 theri, quia & ipsi Papisæ, ut sic cum ipso loquar, fuerunt. Neque alios o-
 stendere potest, nisi ad Schismaticos, vel Arianos aut similes Hæreticos cõfu-
 gere velit; qui tamen eum non recipient, cum non fuerint Lutherani. Lu-
 therus à Pontificijs & natus & baptisatus, eruditus & ordinatus & Doctor
 creatus est. At Ecclesiam Pontificiam mœcham clamant Lutherani, ergo
 talem fatentur fuisse matrem & Lutheri & suam. Neque ad rem facit ver-
 sus 5. quem ex c. 11. ad Rom. citat Gracza. Ibi enim aliud non dicitur, nisi
 reliquias Judæorum, seu minimam partem, præ innumeris alijs ad fidem esse
 perductam; quid hoc ad fœcunditatem Ecclesiæ corruptæ facit?

II. Eandem sequelam sic amolitur: *Maternitas spiritualis non est attri-
 butum Ecclesiæ, quæ visibilis est, sed quæ Catholica (scilicet invisibilis) & sponsa
 Christi. Aliud enim sunt organa maternitatis seu congregationis spiritualis, aliud
 est ipsa generans. Manent hæc bona & organa in possessione Hierosolymæ, quæ sur-
 sum est, quæ omnium nostrum mater est, Gal. 4. v. 26. quæ invisibilis est. Hæc
 igitur gignit, etiam cum usurpat ministros apostaticos, hæreticos, atheos, etiam ubi
 cœtus sunt corrupti & à veritate devij. Illa nihilominus occultissima dispensatione
 Patris cœlestis & sponsi sui etiam in medijs inquinamentis, erroribus, imò in ipso
 spirituali lupanari suam vim exerit & filios legitimos patri & sponso suo gignit.
 Expendantur verba Dei Ezech. 23. v. 36. 37. Atque hæc decantatissima cœlestis
 illius sponsi sponsa Lutherum, Lutheranos & reliquos fideles ex semine illo prolifico,
 & in*

in crassissimis Papismi tenebris genuit & gignit. Sed merum hoc figmentum est. Nam Ecclesia, quæ baptizat, prædicat, ordinat, & fidem profite-
tur, utique mater fidelium & quidem visibilis est & esse debet. Invisibilis enim quâ ratione hæc præstare potest, adeoque filios gignere, cum præsertim non nisi per hæc organa, seu media queat? Stultum profectò est asserere matrem invisibilem per visibilia organa gignere: visibilem verò, quæ Christi filios baptizat, in fide instruit, sacramentis pascit, ordinat, mittit, &c. non gignere. Nec Apostolus ad Gal. 4. v. 26. de aliâ, quàm de visibili Ecclesia loquitur; jubet enim eam præ gaudio exclamare & laudare Deum, quòd ex sterili fæcunda facta sit, adeoque Synagogæ prælata. Deinde quia eam Synagogæ opponit, ac præfert, sicut Saram Agari ancillæ. Synagogam autem Judæorum, quis invisibilem fuisse dicat? Cum ergo Lutherus, & qui cum eo ab Ecclesia defecerunt, non nisi à visibili Ecclesia, seu pastoribus illius, baptizati, educati, sacramentis & Verbo Dei pasti fuerint, utique à mœcha seu meretrice, si Ro: Ecclesia talis fuit, ut ipsi asserunt, prognati sunt.

Sed par pari referre conatur Adversarius, dum ex Autore Oneris Ecclesiæ c. 19. §. 6. scribit: *Sedem bestia esse in Curia Ro: Ecclesiam Ro: esse meretricem, reprehensam à Jeremia & Isaia, nec non in Apoc: Ioannis, ac perinde nos Romanopapistas potius esse filios meretricis.* Sed miser aërem verberat. Inprimis enim Autorem illum, qui suis calumnijs oneravit Ecclesiam, & lupum sub ovinâ pelle textit, ne teruncio æstimamus, sed ut calumniatorẽ spernimus. Vel si Lutheranis placent, quæ ille scribit, fateri de novo debent, se à meretrice prognatos esse; siquidem Lutherus & qui cum eo ab Ecclesia desciverunt, ab Ecclesia illa, quam describit Auctor oneris, nati, à Pontificijs pastoribus renati, in fide instructi, sacramentis pasti, ordinibus sacris instructi & ad prædicandum missi sunt. Filij igitur spirituales illius meretricis erunt. Verùm hoc ex illorum sententiâ, non ex nostra sequitur. Nos enim per Meretricem & Babylonem illam, non Romam, qualis nunc est, Christianam (multò minùs Ecclesiam Romanam) sed Gentilem, qualis Ecclesiæ nascentis tempore fuit, dum in Christianos sævijt, intelligimus, uti pluribus ostendit inter alios P. Cornelius à Lapide in Apoc. c. 17. Non ergo par pari refert Adversarius, sed calumniam veritati rependit.

Paradoxum Tertium.

Tertium Absurdum erat: *Si universa Ecclesia visibilis errare potest, sequitur Lutheranos non posse scire, utrum in Ecclesia sint vel non. Cum & ipsi imperceptibiliter errare possint & potuerint, quo modo Ecclesiam primitivam tandem errasse dicunt Lutherani.*

Respondet Gracza I. negando cōsequentia quoad prius membrum. *Non enim ita stupidos ait esse Lutheranos, prout ego existimo; quippe edoctos è divinis monumentis Ecclesiam, tempore Apostolorum plantatā, duraturā usque ad finem vitæ: imò semper fuisse & ad finem mundi futurā visibilē ratione aliquarū actionum in sensus incurrentiū, &c. Et ibi esse Ecclesiā, ubi actiones illæ exercētur; aut in totum aut in tantū, hoc est, ubi predicatur Verbum divinū & Sacramēta administrātur, quæ sunt intima atq; infallibiles notæ Ecclesiæ visibilis.* Verūm quidquid sit de alijs Lutheranis, tu mi Gracza oppidò stupidus es, qui tam multos errores evomis. Ecclesiam tempore Apostolorū plantatam, duraturā usq; ad finem vitæ ais, imò semper fuisse. Quomodo semper fuit, si à Christo primū tempore Apostolorum plantata fuit? Ecclesiam Electorum (si ita loqui placet) invisibilem, ut diximus, Christus non plantavit: sed visibilem, ad finem mundi talem futuram. Deinde actiones illæ in sensus incurrentes non constituunt neque ostendunt Christi Ecclesiam; cū possint inveniri & exerceri etiam in hæretico cœtu. Nec verum est verbum divinum & administrationem Sacramentorum esse notas infallibiles Ecclesiæ visibilis: siquidem omnes hæretici eas sibi arrogant: neque notæ Ecclesiæ esse possunt, cū æquè ignotæ sint atque Ecclesia; & sint potiùs id quod inquiritur, quàm notæ rei quæsitæ. Ais, *si observant ex Scripturis in illo cœtu, purum & sincerum verbum proponi, legitime & juxta institutum Christi administrari Sacramenta, tum colligunt se esse in Ecclesia verā & purā: si verò observant, ibi verbum divinum habere admixtum verbum humanum eversum celestis veritatis, aut mutilatè & contra institutum Salvatoris, tum advertunt se esse in cœtu quidem, Numinis supremi causā congregato, sed in impuro & corrupto.* Utique si pennas habuerint, etiam in cælum evolabunt. Sed quomodo ostendet Gracza illam hypothesein, quòd ex Scripturis observaturi sint, purum & sincerum verbum sibi proponi? legitime & juxta institutum Christi Sacramenta administrari? Quid si scripturas SS. nec habeant, nec legere multò minùs intelligere possint? quis eis demonstrabit, quæ sint Scripturæ Sacræ & quis earū intellectus? Et quomodo inde deprehédēt veram Christi Ecclesiam, cū tot alij nasuti hæretici Scripturas legerint, nec tamen Ecclesiam Christi agnoverint, sed suas singuli tanquam veras Christi Ecclesias è scripturis conjectarint? Cyngarorum itaque vaticinia canis: Si pecunijs abundaveris, dives eris: si observaveris in Scripturis, ubi purum Verbum Dei proponatur, Ecclesiam Christi invenies. O vatem admirabilem!

Pro II. ait, *id quod primitive Ecclesiæ visibili scil: accidit, ut nimirum interire possit, id suæ quoq; evenire posse, quæ scil: visibilis est.* Sed quid si ei id jam evenisset? quâ viâ igitur nosse potest, quinam ex suis sint de Ecclesia Christi, & verè Lutherani, qui non? nonné omnes suspectos de fide habere debet?

Et si

Et si visibilis Lutheranorum Ecclesia aliquando defecerit, quis tunc in mundo Lutheri dogmata tenebit aut profitebitur? Nonné rursus in tenebras ibit, vnde olim prodijt?

Pro III. respondet *Lutheranos omnino scire posse, Ecclesiam ipsorum non errasse, quia audit vocem sponsi & Pastoris sui, & sequitur vocem Spiritus Sancti in Scripturâ loquentis.* Quid frigidius hoc responso? Nonné petere hoc est principium? Itané soli Lutherani audiunt vocem sponsi & pastoris sui, & sequuntur vocem Spiritus Sancti loquentis in Scripturis? Num alijs hic non loquitur? An alij omnes Bardi sunt, & soli Lutherani nares emunctas habent, ut Spiritum Sanctum loquentem intelligant? Vide in quantam arrogantiam & cæcitatem hæresis impellat.

Paradoxum Quartum.

DEnique sic conclusi: *Si universa Ecclesia visibilis potest errare, sequitur Lutheranis constare non posse, an & in quibus libris Scripturam Sacram habeant; siquidem id absque Ecclesie visibilis testimonio sciri non potest.* Negat adversarius id extra Ecclesie testimonium haberi non posse. Primò quia cum Apostoli & Apostolorum caput Christus contra Iudeos & alios egerunt, à quibus nullatenus sub ratione autoritatis infallibilis conspiciebantur, convincebant tamen eorum animos in ipsa peroratione causa fidei, virtute sacramentorum literarum, nec opus fuit præviâ informatione. Sed decipitur, non distinguens inter rationem credendi, quæ est divina revelatio: & inter propositionem divinæ veritatis. Itaq; Judæi Act. 2. & 3. & Eunuchus ille c. 8. crediderunt verbo Dei, quia in scripturis repererunt à Deo revelatum. Non credidissent tamen, nisi etiam Petrum & Philippum, qui proponebant eis verbum Dei ex scripturis, habuissent pro Christi discipulis seu membris Ecclesie, missis ad prædicandam & proponendam eis fidem. Quis enim sanæ mentis homini ignoto mira sibi de cælo annuncianti fidem præbeat, nisi persuasus ipsum esse fide dignissimum, & à Deo ad prædicandum missum? Quàm multa ex Scripturis proposuere & proponunt Hæretici, quibus tamen nemo aut paucissimi fidem habent; quia causas proponentes de fide suspectas habent? Itaque nisi Ecclesia visibilis cum infallibili suâ auctoritate proponat nobis Scripturas SS. nemo eas amplectetur aut amplecti poterit fide divinâ.

Negat II. *quia id omnino ex S. Scripturâ haberi potest, quinam scil. libri sacri & canonici sint: qui non.* Sed vndenam obsecro? *Quia scriptura, inquit, dicit se esse verbum Dei, & in quibus contineatur libris.* Dicit namq; I. realiter, quando potentissimas rationes admovet animo hominis & intus loquitur, ut
sentiat

*sentiat animus divinos motus planeq; cōvincatur, se in Deum rediisse, à quo per culpam peccati exierat. Dicit scriptura, cū lucernam Spiritualem ipsum Deum ostendentem se ostendit Ps. 119. cū imbrem se exhibet corda rigantem Esa. 55. cū ignem se prabet purificātem affectus Jer. 23. cū semen est vivum, Matth. 13. Sed ista nimis puerilia sunt. Fuere enim multi libri, qui titulos divinæ scripturæ præ se ferebant, & sibi ipsis testimonia dabant, nec tamen divini erant. Deinde hoc testimonium vel spectat ad S. Scripturam, & tunc est æquè incertæ fidei, atque ipsa scriptura. Vel non spectat, & tunc non potest ferre testimonium de scripturâ. Neque motus illi interni quidquam certi annunciare possunt; quid enim si humani tantū sint, & humano ex affectu nati? Et nonné etiam alij pij libri, tametsi non sacri, ejusmodi motus in nobis excitant? Nonné & illi viam ad cælum ostendunt, corda rigant, petras conterunt; uti Cōfessio S. Augustini, libellus de imitatione Christi & similes complures? Neque verum est, quod ait Gracza, Scripturam sufficientissimè dicere, in quibus libris contineatur. Vbi enim dicit tot esse libros canonicos, & non plures? Istos præcisè sacros esse, alios non esse? Et tametsi istud diceret, adhuc quæstio foret de illo testimonio, divinumné an humanum duntaxat esset. Dicit II. (subdit Gracza) *αὐτολεξεί* (ita doctè scil: *græcam vocem pingit*) quoties singuli Sacri Scriptores dicunt se dicere verbum Domini: quoties profitentur, Spiritum Domini fuisse super ipsos: quoties N. T. Scriptores, & Christus ipse V. T. Scriptores ut divinos laudant: quoties singulos atque universos velut infallibilem divinam veritatem continentem adducunt: cū ipsi etiam N. T. Scriptores suam vocationē divinā, suam peculiarem illuminationē proponunt, &c. Sed hæc omnia frustra sunt: Possūt enim & alij quicūq; libri *αὐτολεξεί*, seu ipsā dictione, talia sibi testimonia dare, & dederunt, velut Evangelia Bartolomæi, Matthæi, Nicodemi, Nazarenorum, alijque. Et jactant passim in libris Hæretici se Spiritu Sancto afflatos scribere. Quòd si vnus subinde liber canonicus alterum allegat, nequaquam id satis est, cū etiam profani allegentur, ad Tit. 1. v. 12. 1. Cor. 15. v. 33. Act. 17. v. 18. Falsum quoque est singulos atque universos velut infallibilem divinam veritatem continentem adduci. Vbi enim adducitur liber Ruth, Regum Paralipomena, Esther, Job, Ecclesiastes, Sophonias? Deinde si pauca ex illis sententiæ adducuntur, vnde constat totos libros esse canonicos? Et quid si allegans sit æquè incertæ autoritatis, atque allegatus? Rursum si libri V. T. sumunt suam autoritatem à libris N. T. vnde isti suam desumunt? Num à libris V. T. de quibus nihil adhuc sciverunt? Neque vel obolo plus valent, quæ in suppetias adducere se posse, ait Gracza, interna *κερίτεια*, ex antiquitate, majestate rerum, singularitate sermonis, sermone prophetico, harmoniâ, vaticiniorum*

cer-

certitudine, doctrinae efficacia, &c. Hæc enim omnia & in profanis libris reperiri possunt. Nullo igitur ex capite; nullo prorsus, desumi potest notitia librorum divinatorum, nisi ab Ecclesie autoritate, quæ si aliquando visibilis esse desijt, eam nobis cognitionem tradere non potuit.

Quamobrem contra Graczam & Lutheranos militant adhuc constanter Paradoxa, quæ de Ecclesia proposui; eosq; de manifesta pertinacia, vel certè crassissima ignorantia redarguunt.

Paralipomena Gracze.

Cum hostis civitatem expugnare nequit, antequam obsidionem solvat, saltem ejus turrim quaterere tormentis & violare solet, ne planè inultus abeat. Pari modo Gracza cum visibilem Ecclesiam subruere non valuerit, iram suam extremum exerit in Pontificem, quasi Ecclesie turrim argumentis quassaturus. Quæ tamen adeo frivola & inania sunt, ut vel à tyrunculis derideri queant.

Primum est hujusmodi: *Vna persona non potest dici Ecclesia, teste Bellarmino l. 3. de Eccl: c. 17. Subsumo: Papa Ro: est vna persona, E. non potest dici Ecclesia. Hæc conclusio est contra Papismum, cum primis contra Gregorium de Valentia To. 3. Comment: in Tho. pag. 24. edit. Ven. ubi inquit: Nomine Ecclesie intelligimus ejus caput R. Pontificem.*

Verum malè in primis & contra teipsum infers, hanc conclusionem esse contra Papismum; si nullum alium auctorem pro hac sententia producere potes præter Valentiam. Neque enim vnus Valentia constituit Papismum. Itaque teipsum tuo gladio ferijsti. Sed porrigamus cacomantum, ut è tenebris emergat. Verum est, quod Bellarminus ait, vnã personam non constituisse Ecclesiam, cum Ecclesia sit populus & regnum Dei. Quid ergo asserit Valentia? nomine Ecclesie intelligi Pontificem? Audi ipsum Valentiam disput. 3. q. 10. de Correct. frat. p. 5. sic loquentem: *Cum ait: Dic Ecclesia, significat Prælatum, ut repræsentat Ecclesiam tanquam persona publica atq; ad eò ut Index, sicut exponit Chrysoſtomus & alij.* Intelligit ergo per Ecclesiam, publicum Ecclesie judicium, seu pastores Ecclesie, sive aliquos, sive unum tantum. Ita enim D. Chrysoſtomus exponit: *Dic Ecclesia, id est, Præsuli;* qui nimirum in judicio Ecclesiam repræsentat, velut caput. Neque enim vnquam solent criminosi apud populum causam dicere; sed apud Episcopum. Itaq; summus Pontifex Ecclesiam repræsentare potest, constituere non potest.

Alterum est: *Si Pontifex errat cen supremum Ecclesie caput, oportet & totam Ecclesiam errare; teste Bellarmino l. 4. de Ro: Pont. c. 3. §. tertio probatur, & §. 2. nec potest intelligi, quomodo fundamentum (Papa) destruat, &*

*domus (Ecclesia) non cadat. Atqui Pötifex errare poteſt, teſtimonio DD. Papiſti-
corum: Patrum Concilij Baſileenſis in Ep. ſynod. 3. Gerſonis l. de poteſtate Ec-
cleſia: Alponſi à Caſtro l. 1. adu. har. c. 2. Innocentij 4. Pp. Arborei in Theoſo-
phicâ: Genebrardi l. 4. Chronol. pag. 807. & pag. 553. Coſleri in Ench. c. 3. de
pot. Pont. pag. 137.*

Sed frustra es mi Gracza. Quod enim Bellarminus in tuâ Majore ait, intelligendum est de Papa, quatenus Paſtor & Doctor est totius Eccleſiæ: ſeu quâ definit aliquid Eccleſiæ credendum vel agendum circa bonos mores: Non autem quâ privata & particularis perſona eſt; ut ſic enim ſi dicas errare eum poſſe & excidere ab Eccleſia, non adeò tecum contendemus: quamvis & hoc parum probabile videatur Bellarmino. l. eod. c. 6. cùm difficile appareat, quomodo fieri poſſit, ut Pontifex aliud ſentiat, & aliud Eccleſiâ doceat. Teſtes, quos adducis, loquuntur itidem de Pontifice vel ut eſt privata perſonâ: vel prout definit aliquid ſolus, abſque Concilio. Quod quidem eſt erroneum & proximum hæreſi: hæreticum tamen hucusq; declaratum non eſt. Concilium Baſileenſe illegitimum & juſſu Pontificis diſſolutum eſt, ideoq; in Concilio Lateranenſi ſub Leone X. celebrato ſeſſ. 11. appellatur *Conciliabulum Schiſmaticum, ſeditioſum & nullius authoritatis*; potiffimum circa ſummi Pontificis poteſtatem & exauthorationem. Proinde infirmum prorsus eſt, quod ex hoc Conciliabulo ducitur argumentum. Gilbertus Genebrardus cùm aliquos Pontifices Apoſtolicos appellat, non accuſat, quòd à fide defecerint: ſed quòd à priorum Pontificum moribus & ſanctitate degenerârint infælici illo ſæculo, uti ſeipſum explicat. Vnde non Apoſtatas, ſed Apoſtaticos potiùs quàm Apoſtolicos fuiſſe dixit. Quemadmodum verò Apoſtolicum eſſe minus quid eſt, quàm Apoſtolum eſſe: ita Apoſtaticum eſſe, quàm Apoſtata. Alterum ejus teſtimonium l. 4. & pag. 553. à Gracza citatum non reperio. Deniq; vnus Genebrardus tanti non eſt, ut ipſum potiùs, quàm tot alios Scriptores, qui ſaniùs de Pontificibus loquuntur, audiamus. Gerſon cum Alphonſo Caſtrio cenſuit quidem Papam, cùm abſque Concilio Generali quid decernit, errare poſſe; ſed paucorum hæc opinio velut improbabilis & periculofa reiſcitur ab alijs, communi ſententiâ contrarium evincentibus. Innocentius Papa tertius (non quartus, uti malè exſcripſit Adverſarius) in tit. de ſummâ Trinit. nihil habet de hac materiâ. Arboreum, dum aſſerit in Theoſophiâ ſuâ Papam poſſe errare in fide & fieri hæreticum, non magnoperè impugnamus. Id enim plures alij ex noſtris ſenſerunt, quemadmodum & Coſterus noſter in Enchiridio de ſummo Pontifice ita ſcribens: *Fatemur fieri poſſe, ut Petri ſucceſſor Idola colat (quod B. Marcellinum ſemel feciſſe legimus) apud ſe fortè de fide non rectè ſentiat, adeoq; Diabolicis artibus operam navet, &c* Sed id conſtanter negamus, Vicarios Chriſti,

sti, Petriq³, successores, Romanos Pontifices, vel ha-
rem proponere. Quæ posteriora verba Gracza, quia ipsi displicuerunt, more
Hæreticorum, improbè subticuit. Neque interim puduit eum pauculos hos
Scriptores, diversa sentientes, appellare consensum DD. Papisticorum. O e-
gregium consensum! Cui si aliorum Doctorum, rectiùs nobiscum sentien-
tium & loquentium, consensum opponerem, omnem auctoritatem facilè
detraherem.

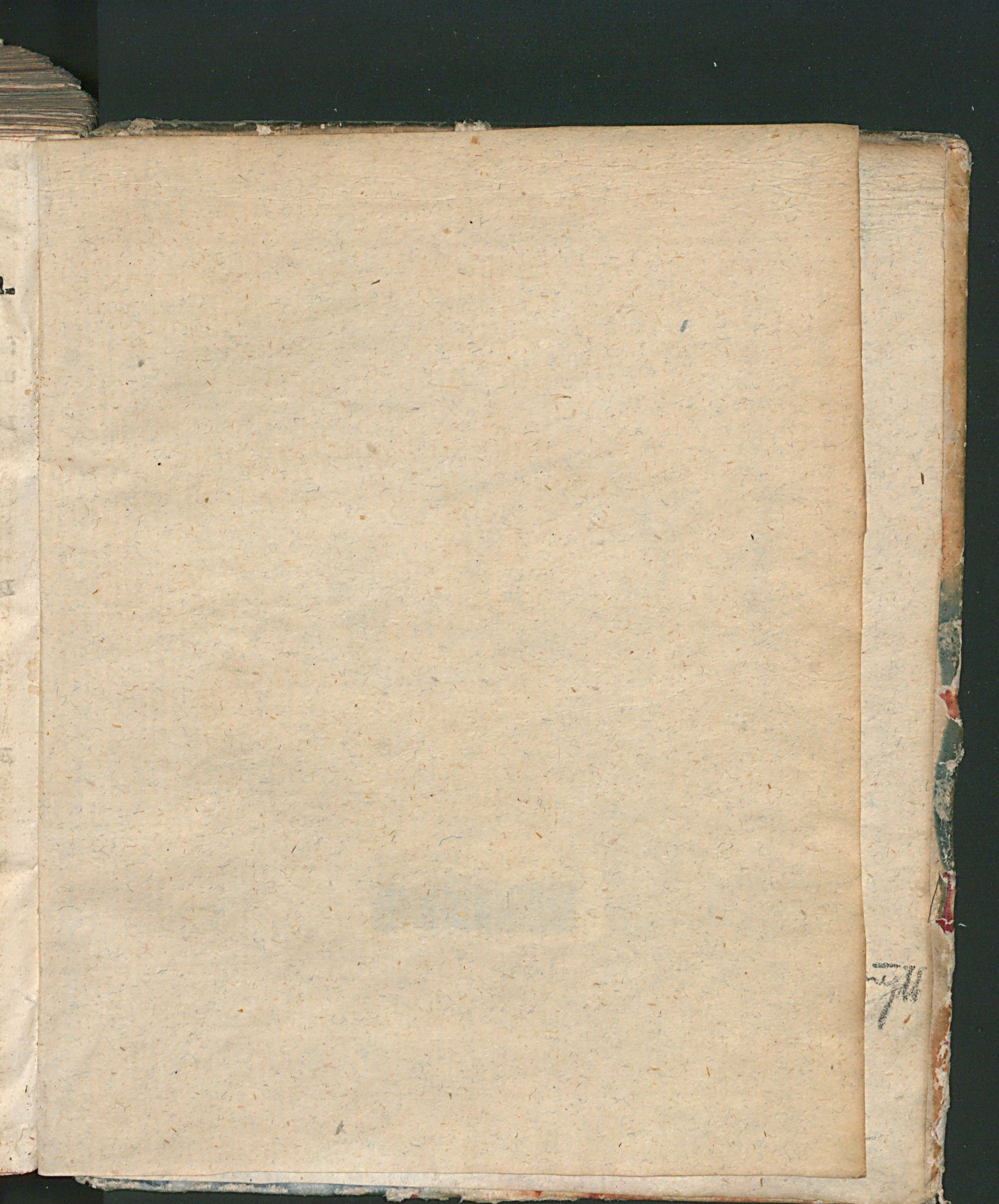
3. Denique sic concludit: *Qui potest deficere à fide, ita ut Idola colat &
Magicis artibus operam navet, &c. contra eum possunt portæ inferorum præva-
lere. Atqui Pontifex Ro. potest deficere à fide; quod patet ex Costero, Alphon-
so de Castro, Genebrardo & alijs, E. contra Pontificem Ro: portæ inferorum præ-
valere possunt, & consequenter etiam contra Ecclesiam.* Sed responsio jam patet
ex prædictis; Possè errare Pontificem ut personam privatam: at non ut
Pastorem & Doctorem Ecclesiæ vniversalis; falsa est igitur sequela; quia ta-
meti portæ inferi prævaleant contra Papam ut personam privatam, non
ideò prævalebunt contra Ecclesiam. Esto ille perire possit, perdere tamen
Ecclesiam non potest. Vidit hanc solutionem Gracza; sed id vnum ad extre-
mum respondet: *Ad exceptionem, quòd Papa possit errare ut privata persona
vel alius Doctor Ecclesiæ, non autem ut Papa, fusè alibi respondetur.*

Sed manum de tabula, Gracza: Fata vocant: Alibi, ut mones, tibi re-
spondendum est, de hoc & alijs erroribus tuis, ad tribunal Dei. Longiorem
quidem telam contra Ecclesiam Dei & Cath: veritatè texere proposueras, sed
filium abscidère Parcæ: quæ hoc vno, meâ sententiâ, tibi pepercerunt, cùm
scribenti calamum excusserunt, ne impio tuo labore graviores tibi pœ-
accumulare pergeres. Arietasti miser in Petram illam, quæ nullis infero
viribus expugnari potest: arietasti, inquam, & caput ipse tuum, non Ec-
siæ confregisti. Quod alijs evénit, qui ante te hoc ausi sunt, tibi quoq.
cidit. Qui non stat in hac Petrâ, cadit: qui non natat in hac Arcâ, ni-
tur: multò magis, qui impugnat eam. Quâto consultius tibi fuisset i-
Petram inscendere, quàm venenata jacula frustra intorquere? Sed heu
est: æternitas te rapuit; cui sicuti pinxisti, ita æternùm vives.

Deus Opt. Max. cælesti suâ luce omnium à cælo deviantium oculo
fundat, ut videant & intelligant, non esse aliam ad salutem viam, nisi p
Ecclesiam Cath: quæ à suis incunabulis nunquam extincta, nunquam abscon-
dita, per vniversum mundum suos diffudit radios, ac velut Civitas
supra montem, Lucerna supra candelabrum posita persti-
tit in hunc diem, & perslabit usque ad
vltimum.

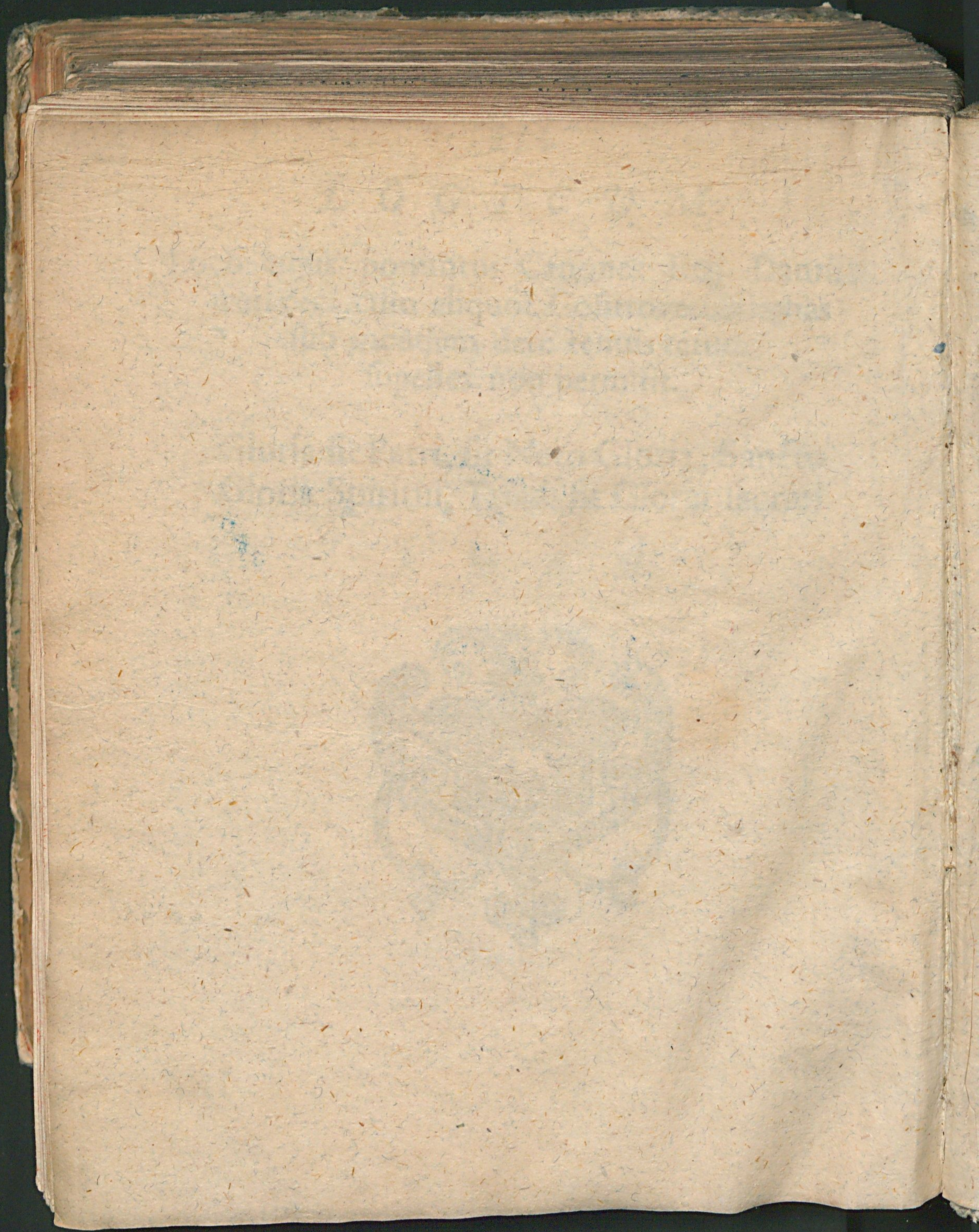
F I N I S.

Madaras

Handwritten mark or signature in the bottom right corner of the page.

Lang. VI. 5 1

ULB Halle 3
003 730 670

f

TA → d

neu 14 21 Schrift verbleibt

Reino
V377

INDEX VINDI-^{15.}
CIARVM ¹³

DOCTRINÆ ACATHO-
LICÆ,

*Quas contra Libellum Germanicum, sub
titulo,*

*inderfetzame Albentheur/wel-
auß der Lutherischen Lehr erfolgen/
evulgavit & disputationi propo-
suit*

IOANNES GRACZA,
Gymnasij Novifoliensis Director Luthe-
ranus.

Dissertatio VI. & VII.
Adjecta

P. MATTHIA FABRO,
SOCIETATIS JESU.

Permissu Superiorum Impressum,

INÆ AUSTRIÆ, Typis Matthæi Rictij,
Typographi Academici, Anno 1649.

